

ԳԵՐՆԵՆԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՓՈԼԱՏՅԱՆ

ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՁԻ ԱՄՀԱՐԵՐԵՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աստվածաշունչը ամհարերեն լեզվով լույս ահաւ 1961 թվականի հուլիսին, Աղդիս-Արերայի «Լույս և խաղաղութիւն» կայսերական տպարանին մեջ, մեծ ուրախութիւն պատճառելով բոլոր եթովպացիներուն:

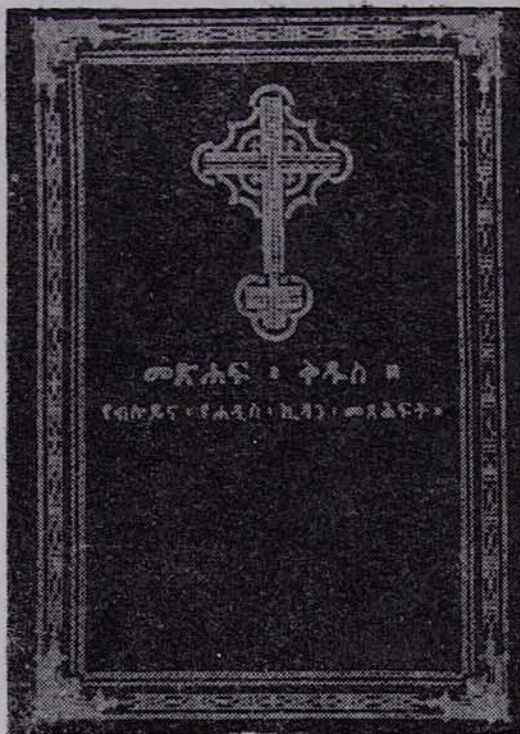
Հարեչական Ուղղափառ Եկեղեցւոյ պաշտօնական լեզուն գեեղերենն է, որ մին է սեմական լեզուներին: Դ դարուն Աստվածաշունչը սկսավ գեեղերենի թարգմանվիլ: Աստվածաշունչը լեզուն և ամբողջ հարեչական դասական գրականութիւնը նույնպէս գեեղերենն են:

Հին ժամանակ հարեչական մեծամասնութիւնը գեեղերեն կխոսէր, կկարդար և կգրէր: ԺԲ դարեն սկսել գեեղերենը տեղի տվավ ամհարերենի, որ ներկայիս երկրին բնակչության մեծամասնութիւն կողմն խոսված լեզուն է: Մինչև մեր օրերուն, երբ Եթովպիո մեջ տակավին բացված չէին միջնակարգ վարժարաններ, ուսուցումը եկեղեցւոյ մենաշնորհն էր միայն և կկատարվեր գեեղերեն լեզվով վանքերուն մեջ: Տակավին Եթովպիո մեջ կարգ մը մենաստաններ կշարունակեն այս սովորութիւնը: Իսկ քաղաքներու եկեղեցիներուն մեջ ընդհանրապէս ընթերցվածքները ամհարերեն լեզվով կկատարվին, իսկ

Ավետարանները կկարդացվին գեեղերեն լեզվով:

Աստվածաշունչը առաջին անգամ ամհարերենի թարգմանվեցավ անգլիական Ս. Գրոց ընկերության կողմն ԺԲ դարուն և սկսավ մաս առ մաս հրատարակվիլ, մինչև որ ամբողջացավ 1840-ին: Երբ լույս ընծայված մատյանները Եթովպիա բերվեցան, Թեոդորոս կայսրը ուրախութենէն բացականչեց. «Աստված իմ, ի՞նչպէս մենք հարեչներս կրնանք մոռնալ անգլիացիները, որոնք մեզի հաղարավոր Աստվածաշունչ մատյաններ տվին»:

Ներկա կայսրը՝ Հայլե Սելասիե Ա, երբ տակավին խնամակալ իշխան էր, որոշեց Աստվածաշունչը գեեղերենն ամհարերենի վերածել տալ: Անգլիական Ս. Գրոց ընկերության կատարած թարգմանութիւնը գեեղերենն չէր եղած: Կայսրը 1918-ին Ս. Գրոց մասնագետ գիտնականներէ մարմին մը կազմեց՝ Աստվածաշունչը թարգմանելու և գեեղերենի հետ միասին ի լույս ընծայելու համար: Այս մարմինը Աստվածաշունչն մասեր հրատարակեց, որոնք մեծապէս օգտակար հանդիսացան հաքեշ ժողովուրդի հոգևոր զարթոնքին: Նույն մարմինը 1931-ին, բո-

ԱՄՂԱՐԵՐԵՆ ԵՍՏՎԱԾԱՇՆՁԻ ԿԱԶՄԸ

վանդակ Աստվածաշունչը թարգմանած և լրացուցած ըլլալով, զայն հանձնեց կայսեր՝ հրատարակելու համար: Երբ Աստվածաշունչը մամուլի տակ էր, Եթովպիան գրավվեցավ իտալացիներեն: Կայսրը հեռացավ հայրենիքեն, վերադառնալու խոր հավատքով: Ան իր տարագրության մեջ իսկ, Լոնդոնի մեջ, հաջողցուց Աստվածաշունչի տպագրությունը ամհարերեն լեզվով և ցրվեց զայն արտասահման ապրող եթովպացիներուն՝ կարդալու համար:

Մեծն Բրիտանիո օգնությամբ երբ հայկե Սեյասիեն տիրացավ իր զահին, 1947 մարտ 6-ին կրկին Ս. Գրոց մասնագետ գիտնականներե հանձնախումբ մը կազմեց, այս անգամ Աստվածաշունչը երբայական և հունական

բնագրերու և գեղեցիկ համեմատությամբ թարգմանելու համար: Հանձնախումբը այս հույժ կարևոր աշխատանքը հինգ տարիեն ավարտեց և 1952 ապրիլ 19-ին զայն հանձնեց կայսեր՝ հրատարակելու համար: Աստվածաշունչի այս նոր տպագրությունը, որ ավարտեցավ այս տարվան հուլիսին, կրադկանա 1370 գեղատիպ մեծագիր էջերե: Կանոնական գրքերեն զատ, ան կպարունակե նաև բոլոր պարականոն գրքերը:

Աստվածաշունչի ամհարերեն լեզվով հրատարակության առթիվ սրտեռանդն կփափագինք, որ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի ղեկավարության ներքև Ս. Գրոց գիտնականների հանձնախումբ մը կազմվեր՝ Ս. Գիրքը աշխարհաբարի վերածելու և շուտով ի լույս ընծայելու՝ ի շինություն մերագնյա հայ ժողովուրդին:

ՄԻ ԷՋ ԱՄՂԱՐԵՐԵՆ ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՁԻՑ

